

Установи розробники:

ДУ «Інститут медицини праці імені Ю. І. Кундієва НАМН України»;
Національна медична академія післядипломної освіти імені
П. Л. Шупика МОЗ України;
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця МОЗ
України

Підготовлено в рамках виконання дисертаційного дослідження:

*«Обґрунтування заходів профілактики виробничо-зумовленої
офтальмологічної патології у підземних працівників вугледобувної
галузі» (аспірант Благун І. В.)*

Рецензенти:

Нагорна А. М., д-р мед. наук, проф., чл.-кор. НАМН України,
завідувачка відділу епідеміологічних досліджень ДУ «ІМП імені
Ю. І. Кундієва НАМН»;
Мішенін А. Б., канд. мед. наук, старший викладач кафедри медицини
праці, психофізіології та медичної екології НМАПО імені
П. Л. Шупика МОЗ України

**Голова проблемної комісії МОЗ України та НАМН України
«Гігієна праці та профзахворювання»:**

чл.-кор. НАМН України, д-р мед. наук, проф. В. І. Чернюк

Відповідальний за випуск:

ДУ «ІМП імені Ю. І. Кундієва НАМН»
вул. Саксаганського, 75, м. Київ, 01033

Отримання додаткової інформації:

д-р мед. н., ст. наук. співроб. Варивончик Д.В.
Тел.: 0 (44) 289-45-26.
E-mail: dv7@ukr.net

Наклад: 100 прим.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
Державна установа «Інститут медицини праці
імені Ю. І. Кундієва НАМН України»
(ДУ «ІМП імені Ю. І. Кундієва НАМН»)

**ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ
про нововведення в системі охорони здоров'я**

Випуск з проблеми
«Гігієна праці та профзахворювання»

РЕКОМЕНДОВАНО
Проблемною комісією
МОЗ України та НАМН України
«Гігієна праці та
профзахворювання»
від 25.10.2018 р., протокол № 3

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою
ДУ «ІМП імені Ю. І. Кундієва
НАМН»
від 11.10.2018 р., протокол № 8

**ПРОФЕСІЙНІ РИЗИКИ ВИНИКНЕННЯ
ВИРОБНИЧО-ЗУМОВЛЕНОЇ ОФТАЛЬМОЛОГІЧНОЇ
ПАТОЛОГІЇ У ПІДЗЕМНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ВУГЛЕДОБУВНОЇ ГАЛУЗІ**

АВТОРИ:
д-р мед. н. ВАРИВОНЧИК Д.В.,
д-р мед. н. ВІТОВСЬКА О.П.,
БЛАГУН І.В.

Київ – 2018

ЛІКАРЯМ ІЗ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ:
«ПРОФЕСІЙНА ПАТОЛОГІЯ»,
«ГІГІЄНА ПРАЦІ»,
«ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я»,
«ОФТАЛЬМОЛОГІЯ»

Суть впровадження: Пропонується інформація щодо професійних факторів, які формують високі ризики виникнення виробничо-зумовленої та професійної офтальмологічної патології у підземних працівників вугільних шахт.

Пропонується для впровадження в практику роботи лікарів з професійної патології, гігієни праці, громадського здоров'я, офтальмології (комісій з медичних оглядів працюючих), для попередження виробничо-зумовленої та професійної патології у підземних працівників вугледобувної галузі України.

Визначено, що серед підземних працівників вугледобувної галузі наявні виробничі фактори ризику, які мають вплив на здоров'я працівника та на їх зоровий аналізатор (КУП):

- «прямої» дії – низька штучна освітленість (3.1) та значний коефіцієнт неоднорідності освітленості (3.1), вугільно-породний пил, що містить кристалічний SiO₂ (3.1–3.4);
- «опосередкованої» дії – вплив метану (3.1), вібрації (3.1–3.3), несприятливого мікроклімату (3.1–3.4), важкості та напруженості праці (3.1–3.2).

Встановлено, що серед підземних працівників вугільних шахт спостерігається виникнення офтальмологічної патології, яка пов'язана із впливом на орган зору комплексу шкідливих факторів умов праці та трудового процесу. Характерне виникнення офтальмологічної патології – прогресування порушень рефракції та акомодатії, виникнення хвороб судинної оболонки і сітківки, повік, кришталика, рогівки, зорового нерва, кон'юнктиви, глаукоми, а також травм й опіків ока, ністагму. Зазначена патологія виникає у більш ранньому віці, ніж у загальній популяції населення, пов'язана із професійними групами та стажем роботи в шкідливих умовах.

Серед працюючих важка офтальмологічна патологія, що обумовлює тимчасову втрату працездатності, зустрічається не часто, однак зниження рівнів показників випадків та днів ЗТВП за VII класом хвороб у віці після 50 і більше років та при стажі 20 і більше років вказує на те, що більшість працівників за станом здоров'я залишають роботу в підземних умовах (виводяться із професії за результатами медичних оглядів; виходять на дострокову пенсію тощо).

Не визначено жодного професійного фактору, який б в цілому, чи ізольовано збільшував ризики виникнення будь-якої нозологічної групи хвороб органа зору, що свідчить про те, що офтальмологічна патологія у працівників вугільних шахт відноситься до мультифакторної патології. У виникненні кожної з груп офтальмологічної патології достовірно відіграють роль декілька шкідливих виробничих чинників (OR), а саме:

- хвороб повік – низька освітленість (2,66), метан (2,61), вугільно-породний пил (2,36), важкість праці (2,11);
- хвороб рогівки – вугільно-породний пил (4,73), низька освітленість (3,63), метан (2,34);
- хвороб судинної оболонки і сітківки – напруженість праці (1,73);
- ністагм – низька освітленість (16,42), вугільно-породний пил (7,48), метан (4,18);
- травми ока – низька освітленість (9,94), вугільно-породний пил (9,45), метан (7,66), важкість праці (7,02), вібрація (4,65).

Не встановлено професійні фактори ризику для хвороб кон'юнктиви, кришталика, глаукоми, зорового нерва та аномалій рефракції та акомодатії, збільшення рівнів захворюваності яких спостерігається серед підземних працівників шахт, що може свідчити про розвиток зазначених патологічних станів внаслідок впливу інших етіологічних факторів ризику.

Запропоноване дозволяє покращити ідентифікацію професійних факторів ризику та розробку ризик-орієнтованих заходів профілактики виробничо-зумовленої та професійної патології у підземних працівників вугільних шахт України.